

ГОЛОВНЕ УПРАВЛІННЯ ЮСТИЦІЇ В ІВАНО-ФРАНКІВСЬКІЙ ОБЛАСТІ

вул. Грюнвальдська, 11, м. Івано-Франківськ, 76018, тел.(факс) 75-06-51,
e-mail: justif@ukr.net, <http://www.obljust.if.ua>

Відділ правової роботи, правової
освіти, реєстрації нормативно-
правових актів та систематизації

**МЕТОДИЧНИЙ ПОСІБНИК
для виборців
«Порядок участі
у позачергових виборах
народних депутатів України»**

Івано-Франківськ
вересень, 2014 рік

Головне управління юстиції в Івано-Франківській області

Методичні рекомендації розроблено для практичного використання громадянами та в роботі територіальними управліннями юстиції

Упорядник:

Шумська К.І. – головний спеціаліст відділу правової роботи, правової освіти, реєстрації нормативно-правових актів та систематизації Головного управління юстиції в Івано-Франківській області

Відповідальний за випуск:

Саведчук Н.З – начальник відділу правової роботи, правової освіти, реєстрації нормативно-правових актів та систематизації Головного управління юстиції в Івано-Франківській області

Право голосу на виборах народних депутатів України (далі – депутати) мають громадяни України, які на день виборів досягли вісімнадцятирічного віку.

Вибори депутатів здійснюються за змішаною (пропорційно-мажоритарною) системою:

1) 225 депутатів обираються за пропорційною системою у загальнодержавному багатомандатному виборчому окрузі за виборчими списками кандидатів у депутати від політичних партій;

2) 225 депутатів обираються за мажоритарною системою відносної більшості в одномандатних виборчих округах.

УВАГА! Кожний виборець в даних округах має тільки по одному голосу!!! Виборець може використати право голосу тільки на одній виборчій ділянці, де він включений до списку виборців!!!

Який порядок ознайомлення з попереднім списком виборців?

✓ Ознайомитися із списком виборців та перевірити правильність внесених до нього відомостей Ви маєте право у приміщенні відповідної дільничної виборчої комісії.

✓ Кожному виборцю дільничною виборчою комісією звичайної виборчої ділянки надсилається або доставляється в інший спосіб іменне запрошення (не пізніше як за 5 днів до дня виборів). В такому запрошенні повідомляється про включення громадянина до попереднього списку виборців відповідної виборчої ділянки, зазначається адреса дільничної виборчої комісії, її номер телефону і розпорядок роботи, а також час і місце голосування.

✓ Якщо при ознайомленні із попереднім списком виборців Вами виявлені помилки (не включення, неправильне включення або виключення із списку виборців, наявність або відсутність відміток про постійну нездатність самостійно пересуватися тощо) Ви маєте право звернутися із заявою до відповідної дільничної виборчої комісії або безпосередньо до органу ведення Державного реєстру виборців чи суду за місцезнаходженням виборчої ділянки щодо усунення виявлених помилок. До заяви потрібно додати документи (копії документів), які підтверджують зазначені в ній відомості.

Така заява може бути подана не пізніш як за п'ять днів до дня голосування і розглядається виборчою комісією протягом одного дня. Заява, подана після зазначеного строку, не розглядається.

Час протягом якого Ви можете проголосувати

✓ Голосування проводиться з **8 до 20 години** у день виборів та у день повторного голосування.

✓ На закордонних виборчих дільницях голосування проводиться за місцевим часом країни, де утворені ці дільниці.

Голосування виборців на виборах депутатів здійснюється за допомогою виборчих бюлетенів з виборів народних депутатів України.

Як повинен виглядати виборчий бюлетень?

✓ Виборчі бюлетені для голосування в загальнодержавному окрузі та в одномандатних виборчих округах мають бути різного кольору.

✓ У виборчому бюлетені зазначається: назва та дата проведення виборів, позначення виборчого округу, номер територіального виборчого округу або позначення, що він є закордонним, номер виборчої дільниці, позначені місця для печатки дільничної виборчої комісії.

✓ Текст виборчого бюлетеня викладається державною мовою і повинен бути розміщений на одному аркуші та лише з одного боку.

✓ Виборчий бюлетень повинен містити роз'яснення щодо порядку його заповнення виборцем під час голосування.

✓ У виборчому бюлетені для голосування у загальнодержавному окрузі назви партій розміщуються у порядку їх номерів, визначених жеребкуванням, яке проводить Центральна виборча комісія за участю представників партій у Центральній виборчій комісії, кандидатів у депутати, уповноважених осіб партій у загальнодержавному окрузі після закінчення реєстрації кандидатів у депутати від партій перед затвердженням форми і тексту виборчого бюлетеня. У виборчому бюлетені зазначаються визначений жеребкуванням номер кожної партії, повна назва відповідної партії, прізвища, власні імена (усі власні імена) та по батькові (за наявності) перших п'яти зареєстрованих кандидатів у депутати, включених до виборчого списку партії. Між номером кожної партії та назвою цієї партії розміщується порожній квадрат.

✓ У виборчому бюлетені для голосування в одномандатному окрузі зазначаються в алфавітному порядку прізвища, власні імена (усі власні імена) та по батькові (за наявності) зареєстрованих у цьому окрузі кандидатів у депутати з відомостями про рік народження, освіту, посаду (заняття), місце роботи, місце проживання, партійність, а також суб'єкт висування кожного кандидата. Ліворуч від прізвища кожного кандидата розташовується порожній квадрат.

✓ Виборчий бюлетень має контрольний талон, який відокремлений лінією відриву. У ньому крім назви та дати проведення виборів, позначення виборчого округу, номера територіального виборчого округу або позначення, що він є закордонним, номера виборчої дільниці вносяться й позначені місця для номера, за яким виборця внесено до списку виборців на дільниці, підпису виборця, який отримує виборчий бюлетень, прізвища, ініціалів та підпису члена дільничної виборчої комісії, який видаватиме виборчий бюлетень.

Коли Ви прийшли до виборчої дільниці

✓ За умови пред'явлення Вами одного із документів, що посвідчує Вашу особу та громадянство, членом дільничної виборчої комісії на підставі списку виборців по відповідній виборчій дільниці Вам видається один виборчий бюлетень для голосування.

За отримання виборчого бюлетеня Ви зобов'язані розписатись у визначеному місці на контрольному талоні виборчого бюлетеня та у списку виборців. Член дільничної виборчої комісії, який видає виборчий бюлетень, вписує свої прізвище та ініціали і також ставить підпис у визначеному місці на виборчому бюлетені та контрольному талоні.

Будь-які позначки на виборчих бюлетенях забороняються.

✓ Виборчий бюлетень заповнюєте особисто в кабіні (кімнаті) для таємного голосування.

УВАГА!Присутність інших осіб забороняється.

✓ У приміщенні для голосування можна перебувати протягом часу, необхідного для голосування.

✓ Якщо внаслідок фізичних вад Вам не вдається самостійно заповнити виборчий бюлетень, то маєте право з відома голови або іншого члена дільничної виборчої комісії скористатися допомогою іншого виборця, крім члена виборчої комісії, кандидата у депутати, його довіреної особи, уповноваженої особи партії, офіційного спостерігача.

✓ У виборчому бюлетені для голосування у загальнодержавному окрузі виборець робить позначку "плюс" ("+") або іншу, що засвідчує його волевиявлення, у квадраті проти назви партії, за кандидатів у депутати від якої він голосує. Виборець може голосувати за кандидатів у депутати лише від однієї партії.

✓ У виборчому бюлетені для голосування в одномандатному окрузі виборець робить позначку "плюс" ("+") або іншу, що засвідчує волевиявлення виборця, у квадраті проти прізвища кандидата у депутати, за якого він голосує. Виборець може голосувати лише за одного кандидата у депутати.

УВАГА! Якщо Ви зробите більше однієї позначки або не зробите жодної, то такий бюлетень вважатиметься недійсним.

Що робити якщо Ви допустили помилку, заповнюючи бюлетень?

✓ У такому випадку Ви маєте право невідкладно звернутися з письмовою заявою до члена виборчої комісії, який видав Вам виборчий бюлетень, з проханням видати інший виборчий бюлетень.

Член виборчої комісії видає інший виборчий бюлетень обмінюючи його на зіпсований, про що робиться відповідна позначка в списку виборців напроти прізвища виборця і ставиться підпис.

✓ Зіпсований виборчий бюлетень негайно погашається як невикористаний, про що складається акт, та при підрахунку голосів він враховується як невикористаний і запаковується разом із контрольним талоном у пакет з невикористаними виборчими бюлетенями.

УВАГА! Ще одна заміна невірно заповненого виборчого бюлетеня не допускається.

Що робити із заповненим бюлетенем?

✓ Заповнений бюлетень слід кинути безпосередньо до виборчої скриньки одразу після його заповнення. Виносити його за межі дільниці заборонено і за такі дії Вас можуть притягнути до кримінальної відповідальності (згідно ч.4. ст. 158 Кримінального кодексу України - штраф від двохсот до чотирьохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або обмеження волі на строк до двох років, з позбавленням права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю на строк до двох років).

✓ Якщо внаслідок фізичних вад Ви не можете самостійно опустити бюлетень до виборчої скриньки, то маєте право з відома голови або іншого члена дільничної виборчої комісії доручити зробити це іншій особі у своїй присутності, крім члена виборчої комісії, кандидата у депутати, його довіреної особи, уповноваженої особи партії, офіційного спостерігача.

Яким чином можна проголосувати, якщо Ви не можете прибути на виборчу дільницю?

✓ Якщо Ви за віком, у зв'язку з інвалідністю чи за станом здоров'я не можете самостійно пересуватись і не можете прибути для голосування до приміщення виборчої дільниці, де Ви включені до списку виборців, то Вам надається право звернутися з письмовою заявою до дільничної виборчої комісії з проханням забезпечити Вам голосування за межами приміщення для голосування (за місцем Вашого перебування).

✓ Якщо Ви тимчасово не можете самостійно пересуватись і не можете прибути для голосування до приміщення виборчої дільниці, де Ви включені до списку виборців, то Вам надається право звернутися з письмовою заявою до дільничної виборчої комісії з проханням забезпечити голосування за місцем Вашого перебування і вказуєте адресу. Така заява разом з довідкою медичної установи про стан здоров'я подається не пізніше 20 години останньої п'ятниці перед днем виборів і реєструється дільничною виборчою комісією в окремому журналі, де зазначаються день і час її надходження, прізвище, ім'я, по батькові та місце проживання (місце перебування) виборця.

✓ Голосування за межами приміщення для голосування організують не менш як три члени дільничної виборчої комісії, визначені виборчою комісією. Голосування організується таким чином, щоб була змога проголосувати не пізніш як за годину до закінчення голосування.